

LÄNSSTYRELSEN
ÄLVSBORGS LÄN
Planeringsavdelningen.
Naturvårdsenheten

BESLUT
1984-07-04

11.1211-37-84
84-206

Enligt sändlista

Kopia till
Akten

NATURRESERVATET FRÄLSEGÅRDEN

Uppgifter om naturreservatet

Benämning: Naturreservatet Frälsegården

Kommun: Ulricehamn

Registerområde: Kölabý socken

Läge: 800 m SV Kölabý kyrka vid väg 46, 22 km NN0 Ulricehamn

Kartor: Topografisk karta 7D NV
Ekonomisk karta 073 53 och 073 63

Gränser: Se bifogade beslutskarta

Fastigheter (ägare): Borred Frälsegården 2:3 (Anders Johansson, Fredrik Johansson, Lars-Olof Johansson)
Borred Frälsegården 2:4 (Leif Bergman)
Borred Frälsegården 2:15 (Sten-Åke Knutsson)

Areal: 5,5 ha

Naturtyp: Betad grusås med enbuskar och torrängsvegetation

Ändamål: Att bevara områdets geologiska, botaniska, landskapsbildsmässiga och kulturhistoriska värden.

Grund för beslutet

Äträdalen mellan Kölabý och Ulricehamn är unik i sitt slag. Dalen rymmer stora geovetenskapliga, biologiska och kulturhistoriska värden. Det komplexa, mosaikartade landskapet ger ofta en tilltalande landskapsbild. I fysiska riksplaneringen anges området som riksobjekt för den vetenskapligt-kulturella naturvården.

Ulricehamnsåsen, som följer dalgången, framträder i flera vackra åsryggar och kullar t ex vid Humla och vid Frälsegården i Kölaby. Genom kalkinnehållet får åsarna och kullarna en intressant flora, som tillhör den stäppartade torrängen. Till de karaktäristiska arter hör bl a trollsmultron, backsippa, blodnäva, smalbladig lungört och backsmultron.

Åsen vid Frälsegården är morfologiskt den kanske bäst utbildade i Ätradalens och utgör ett dominerande inslag i landskapsbilden. Området, som utgör betesmark, är till stor del bevuxet med enbuskar och har en artrik torrängsflora.

Ätradalens kulturlandskap har förutom värdefulla natur- och jordbruksområden, kulturhistoriska miljöer av riksintresse. Landsantikvarien har detaljavgränsat tre sådana områden vid samhällena Trädet, Blidsberg och Dalum. Åsen vid Frälsegården med sina gravfält utgör en betydelsefull del i det norra av dessa.

Ändamålet med naturreservatet är att bevara den geologiska bildningen och den tilltalande landskapsbilden. Ändamålet är även att bibehålla förutsättningarna för en artrik torrängsvegetation.

Ärendets handläggning

Under perioden den 26 november 1979 till den 30 april 1984 har tillfälliga förbud enligt 11§ naturvårdslagen gällt för området. Förbuden har omfattat täktverksamhet samt schaktning och andra grävningsarbeten.

Ett ursprungligt förslag till permanent förordnande har i samråd med berörda markägare omarbetats så att åsens nordöstra del utgått och virkestransporter över delar av området möjliggjorts.

Ägaren till Borred Frälsegården 2:15 har lämnat skriftligt medgivande till reservatsbildningen. Övriga markägares krav i fråga om reservatets utformning har tillgodosetts.

Statens naturvårdsverk och Ulricehamns kommun har tillstyrkt bildande av naturreservat. Yttranden har avgivits av lantbruksnämnden, skogsvårdsstyrelsen, televerket och statens vägverk.

Ersättningsanspråk på grund av uteblivna möjligheter till husbehovstäkt har framställts av ägarna till Borred Frälsegården 2:3 resp 2:4. Naturvårdsverket har förklarat sig berett utge ersättning om pågående utredning och förhandlingar med markägarna visar att markanvändningen avsevärt försvåras på berörda fastigheter.

Länsstyrelsen anser att områdets natur- och kulturvärden bör säkerställas genom att det avsätts som naturreservat.

MED STÖD AV 7 § NATURVÅRDSLAGEN (1964:822, omtryckt 1974:1025)
FÖRKLARAR LÄNSSTYRELSEN DET PÅ BIFOGADE KARTA (beslutskarta, bilaga 2)
AVGRÄNSADE OMRÅDET SOM NATURRESERVAT.

Reservatsföreskrifter

För att trygga ändamålet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9-10 §§ naturvårdsförordningen (1976:484) att följande föreskrifter samt bestämmelser om naturvårdsförvaltningen skall gälla.

A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet

Utöver vad som gäller enligt andra författningar är det förbjudet att

1. bedriva täktverksamhet kommersiellt eller för husbehov;
2. schakta, gräva, tippa eller fylla ut;
3. plöja eller utföra annan likartad mekanisk markbearbetning;
4. anordna upplag annat än tillfälligt för jord- eller skogsbrukets behov;
5. anlägga väg eller parkeringsplats;
6. uppföra mast, antenn, ledningsstolpe eller liknande anordning;
7. uppföra byggnad;
8. använda kemiska bekämpningsmedel;
9. gödsla;
10. plantera eller så;
11. framföra motordrivet fordon så att markskador uppkommer annat än i enlighet med bifogad skötselplan;
12. dra fram markledning;
13. dra fram luftledning utan länsstyrelsens tillstånd.

Föreskriften A 11 gäller ej i fråga om enskilda vägen genom området. Inom vägområdet får normalt vägunderhåll ske utan hinder av föreskrifterna. I fråga om vägbreddning eller liknande åtgärd erfordras tillstånd enligt fornminneslagen.

B. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen angående skyldighet för markägare och annan sakägare att tåla att vissa åtgärder utförs

Markägare och innehavare av särskild rätt till mark i området förpliktas tåla att följande åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med naturreservatet, nämligen utförande av

1. anordningar för utmärkning av naturreservatet;
2. anordningar för att underlätta allmänhetens utnyttjande av området enligt bif skötselplan;
3. skötsel av området medelst bete, röjning m m enligt bif skötselplan därest dessa åtgärder ej ombesörjes via markägare.

C. Föreskrifter om vad allmänheten har att iaktta

Utöver vad som gäller enligt andra författningar är det förbjudet att

1. framföra motordrivet fordon;
2. tälta;
3. elda;
4. plocka blommor.

Förbudet C 1 gäller ej i fråga om enskilda vägen genom området.

C. Föreskrifter om naturvårdsförvaltningen

1. Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om vården och förvaltningen av naturreservatet genom att härmed fastställa bifogade skötselplan. Inom ramen för denna kan länsstyrelsen fortlöpande meddela direktiv för naturvårdsförvaltningen.
2. Naturreservatet skall utmärkas enligt svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar.
3. Skogsvårdsstyrelsen skall vara naturvårdsförvaltare. Naturvårdsförvaltaren skall fortlöpande samråda med länsstyrelsen och berörda markägare.

I särskilda fall kan länsstyrelsen, med stöd av 12 § naturvårdslagen, medge undantag från meddelade bestämmelser.

Besvärshänvisning enligt formulär 2.

I detta beslut har förutom undertecknade även deltagit företrädare för juridiska enheten, planenheten, lantmäterienheten och länsantikvarien.

Hans Åkerlund

Thorbjörn Schafferer

Bilaga 1	Översiktskarta
Bilaga 2	Beslutskarta
Bilaga 3	Besvärshänvisning
Bilaga 4	Skötselplan
Bilaga 5	Sändlista